

Uunga siunnersuut: Ilinniartitaanermut inuussutissarsiuutinillu siunnersuisarneq pillugu**Inatsisartut inatsisaata allangortinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat**

(Nuna tamakkerlugu ilitersuisarnermi iliuusissanik periusissiornerup ilanngunneqarnera aamma naammassinninnissamut ikaarsaariarnissamullu siunnersuinermit piumasaqaatip ikkunnera)

Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoq

pillugu

**Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu
Ataatsimiititaliap****Siunnersuutip aappassaanerreqarnerani****ISUMALIUTISSIISUTAA**

Ataatsimiititaliaq suliaqarnermi makkuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Sofia Geisler, Inuit Ataqtigiit, siulittaasoq

Inatsisartunut ilaasortaq Doris Jakobsen Jensen, Siumut, siulittaasup tullia

Inatsisartunut ilaasortaq Mariia Simonsen, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Nivi Olsen, Demokraatit

Inatsisartunut ilaasortaq Mette Arge-Hammeken, Naleraq

UKA2021-imi 7. oktober 2021-mi siullermeerinerup kingorna siunnersuut ataatsimiititaliap misissorpaa.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Oqaluuserisassatut siunnersuummi pingaarnerutillugu siunertaavoq nalunaarusiami august 2019-imeersumi "Kalaallit Nunaanni Ilinniartitaanermut ingerlataqarfik; Ilinniartitaanermut inuussutissarsiuutinillu siunnersuisarneq pillugu maannakkut suliniutinik nalilersuinerмик misissuineq" (siunnersuisarnermik suliniutinik nalilersuineq pillugu nalunaarusiaq) kaammattuuttit atuuttunngortinnissaat.

Nalilersuineq tungavigalugu siunnersuutigineqarpoq nuna tamakkerlugu siunnersuinermit periusissamik ingerlaavartumik ineriartortinneqartumik Naalackersuisut suliaqarnissaannik pisussaaffilerneqassat. Tamassuma saniatigut inatsimmi § 10-mut immikkoortunik nutaanik ilanngussisoqarnissaa siunnersuutigineqarpoq. Immikkoortut taakku kingunerissavaat naammassinninnissamut ilitersuineq pillugu siunnersuinermi tigussaasunik piumasaqaateqalernissaq, ilinniarfiit naammassinninnissamut ilitersuinerannut piumasaqaatinik nalunaarsuinissaq kiisalu ilinniarfiit ilitersuisuinut pitsaassutsikkut piumasaqaateqalernikkut.

Siunnersuutigineqarportaaq siunnersuisarneq pillugu inatsimmi atuuttumi §13 imm. 1 allanngortinneqassasoq taamaalilluni Namminersorlutik Oqartussat ilinniarfiinut aamma atuutilissalluni. Immikkoortumi uani innuttaasut ilinniarsimassutsikkut sulinermilu inissisimanikkut inuit ataasiakkaat tikillugit nalunaarsuisoqarnissaa pineqarpoq, paasissutissallu katersorneqartut nuna tamakkerlugu paasissutissanik katersuivimmi atorneqassallutik. Aalajangersagaq pineqartoq ullutsinni Majoriani siunnersuisarnernut taamaallaat atuutsinneqarpoq.

2. Tusarniaanermi akissutit

Inatsisartut siulittaasoqarfiata maleruagassai naapertorlugit tusarniaanermut akissutaasut inatsisissatut siunnersuummut kakkiunneqarput.

Immikkoortut sisamaani tusarniaaffigineqartunik isummersuutit suliamut attuumassuteqartut ataatsimiititaliap ilanngunniarpai; Siunnersuummik ataatsimiititaliap suliarinninnera.

3. Apeqquteqaatit

Immikkoortumik suliaqarnermut atatillugu Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq ataatsimiititaliamit apeqqutit arlallit akeqqullugit qinnuigineqarpoq. Ataatsimiititaliap apeqqutaasa akissuteqaatillu tassunga atasut assilineri isumaliutissiissummut uunga ilanngussatut kakkiunneqarput. Akissuteqaatit pisariaqartinneqarnerat tunngavigalugu ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarneranut ilanngunneqarumaarput.

4. Siunnersuummik ataatsimiititaliap suliarinninnera

"Kalaallit Nunaanni Ilinniartitaanermut ingerlataqarfik; Ilinniartitaanermut inuussutissarsiutinillu siunnersuisarneq pillugu maannakkut suliniutinik nalilersuineramik misissuineq" (siunnersuisarnermik suliniutinik nalilersuineq pillugu nalunaarusiaq) august 2019-imeersumi inassuteqataasut ilaannik Naalakkersuisut siunnersuutaat tunngaveqartoq ataatsimiititaliap maluginiarpaa.

4.1 Nalilersuinermi kaammattuutit

Kaammattuutit qulit akornanni marluk Naalakkersuisut siunnersuummi matumani ilanngunniaraat ataatsimiititaliap maluginiarpaa. Inatsisissamut suliat piareersaataasut soorlu aamma kaammattuutaasut sorliit inatsisissatut siunnersuummut ilanngunneqassanerannik Naalakkersuisut nalilersuinerat sukumiisumik suliarineqarsimasutut ataatsimiititaliap nalilerpaa. Inassutini sinneruttuni arfineq pingasuni allaffissornikkut naammassineqarsinnaasut imaluunniit siunnersuinerup siunertamut naleqqunnerusumik aqqissorneratigut naammassineqarsinnaanerat Naalakkersuisut nalilerpaat. Tamanna pillugu Naalakkersuisut naliliinerat ataatsimiititaliamit tatigineqarpoq siunnersuinernullu inatsit sunniuteqarnermini pitsaanerpaamik ineriartornissa pillugu qilanaarluni.

Kaammattuutit ataani allassimasut aallaavigalugit siunnersuut una Naalakkersuisut suliarisimagaat ataatsimiititaliap maluginiarpaa:

1) Ilinniarfiit pisussaaffittut siunnersuinerisa killissaasa aalajangersarneqarnerat

Ilinniarfiit siunnersuinermit malittarisassiorneqarnissaat Naalackersuisut qulakkeerinnissasut kaammattuummik tamassuminnga siunnersorneqarput. Kaammattuummittaaq ilinniarfiit Majoriaqarfinnisut ilinniarsimasunik siunnersorteqarnissaq pisussaaffiginngikkaat.

Kaammattuutit tunngavigalugit siunnersuiusarnermut inatsimmi §10 immikkoortunik pingasunik Naalackersuisut ilasimagaat ataatsimiititaliap maluginiarppaa. Immikkoortut taakku ilinniarfiit siunnersuinerisa sunik naammassinnittariaqarneranik malittarisassanik allassimasoqarpoq. Tamakkununnga ilanngunneqarlutik qanoq qaqugulu naammassinninnissamut ilitsersuineq ingerlanneqassanersoq, aamma nikeriarnermut ilitsersuinermit suut qulakkeerneqassanersut ilinniartup ilinniakkamiit ilinniakkamut nuunnerani imaluunniit ilinniarnermiit sulilernermut nikinnerani, aamma naammassinninnissamut inuussutissarsiutinillu ilinniartunut siunnersortaanissamut Naalackersuisut akuerisaannik siunnersuinermit ilinniagaqarsimanermik imaluunniit assingusumik piginnaaneqarnermik qaffasissusilimmik uppersaasinnaaneq piunasaqaataassalluni.

Naammassinninnissamut ilitsersuinermit nikeriarnermut ilitsersuinermit siunnersuisartut ilinniagaqarnissaat piunasaqaataasimanngitsoq ataatsimiititaliap maluginiarppaa. Ilinniartup siunnersorneqarnermini pissarsiaa siunnersuinermit iliuuserisap ilisimasanik tunngaveqarnissaa ataatsimiititaliap pingaaruteqarteqartutut isumaqarfigaa, taamaatullu aalajangersakkap ilinniagaqartup siunnersorneqarnermini misigisaanut pingaaruteqartoq ataatsimiititaliap isumaqarluni. Ilinniarfinni siunnersortit suliarfik pitsaasumik ingerlakkaat ataatsimiititaliap qularinngilaa, ilinniagaqarnermilli imaluunniit assingusumik piginnaaneqarnermik qaffasissusilimmik uppersaasinnaanerup, siunnersuinermit iliuuserisamik minnerpaamik tunngaviummik ilisarimasaqarnermik qulakkeerinnittussaammat ilinniaqarnerup pingaaruteqarnera ataatsimiititaliap tikkuarppaa.

2) Nuna tamakkerlugu siunnersuinermit periusissiamik suliaqarneq

Kaammattuutaasoq tunngaveqarpoq nalilersuinerup inerniuliussaani, inerniuliussaap siunnersuisarnerup susassaarfiani unammilligassarpassuaqarmat ineriartornermik pisariaqartitsisunik, isumalluutigisassalli killeqarlutik. Kaammattuutigineqartorli tassaavoq nuna tamakkerlugu siunnersuinermit periusissiamik suliaqartoqassasoq, taannalu assigiimmik akulikissusilinnik nutarterneqartassasoq aamma Kalaallit Nunaanni Aqutissiuussinermit Ataatsimiititaliamit suliarineqarsinnaasoq.

Inatsimmi aalajangersakkamik Naalackersuisut nuna tamakkerlugu siunnersuinermit periusissiamik suliaqartoqarnissaanik pisussaaffilerneqarneratigut kaammattuutigineqartut ilaat naaperiarfigineqartut ataatsimiititaliap maluginiarppaa. Periusissiap nutarterneqarnissaa qanoq akulikitsigisumik pisassanersoq, kiallu suliarissaneraa ersarissumik siunnersuummi

allassimasoqanngitsoq ataatsimiititaliap maluginiarpa. Periusissiap nutartertarnissaa pillugu Naalakkersuisut akipput § 3-mi immikkoortumik nutaamik ikkussisoqassasoq, immikkoortullu siunnersuineranut periuttip pisariaqartitsineq naapertorlugu nutartertarnissaanut Naalakkersuisut pisussaaffeqartut. Ataatsimiititaliap apeqqutaanut aamma Naalakkersuisut akissuteqarnermini allapput:

*”Tamatumunnga atatillugu naliliisoqarsimavoq isumaqassanngitsoq
pisussaaffiliilluni aalajangersagaliornissaq piffissanut aalajangersimasunut
allannguuteqartitsisarnissamik, pisariaqartitsinermik
takutitsisoqarsinnaanngippat.”*

*”Naalakkersuisut periusissiamik suliaqarnermut atatillugu soqutigisaqartunut aamma
oqaloqatigiissutiginiarpaat pissusissamisuuksanersoq periusissiap
nutarterneqartarnissaanut aalajangersimasunik piffissaliisoqartariaqarnermoq,
assersuutigalugu ukiut marlukkaarumik imaluunniit ukiut pingasukkaarumik.”*

Akissutigineqartoq naammaginartoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq, periusissiallu nutarterneqarnissaanut Naalakkersuisut pisussaaffitsik naammassissagaat naatsorsuutigalugu tamanna pisariaqalissagaluarpas.

Periusissiamik suliaqartussanut tunngatillugu Kalaallit Nunaanni Aqqutissiuussineranut Ataatsimiititaliamit¹ periusissiap suliarineqarnissaanut kaammattuutit Naalakkersuisut malinniarneraat ataatsimiititaliamit apeqqutigineqarpoq. Naalakkersuisut tamanna itigartippaat akillutillu nuna tamakkerlugu siunnersuineranut periussiaq aamma pilersaarutaasooq anguniakkanut ataatsimoorussanut sammiveqartoq, taakku paasinninnerat naapertorlugu periusissiaq aamma suliniutinik iliuutsinilluni kiisalu pilersinniakkanik iliuuserisartakkanillu imaqartariaqartoq periusissiaq tunngavigalugu piviusunngortinneqartussaq. Taamaattumik Naalakkersuisut aamma naliliipput:

*”Tamannalu tunuliaqutaralugu nalilernerqarpoq pissusissamisoornerusutut
nunamut tamarmut ilitersuisarnikkut periusissiap suliarineqarnissaa
iliuuserineqartussanut piareersagaasutut, suliassat oqartussaasunit
suliarineqartussat nalunaarsorneqarsimaffiattut, siunnersuisutut sullissisuusunit
pinnani.”*

Naak taamak isummertoqaraluartoq Naalakkersuisut allapput periusissiap

¹ Kalaallit Nunaanni Aqqutissiuussineranut ataatsimiititaliaq siunnersuisoqatigiiffiuvoq siunnersuisarnermut suliaqarnerup ineriartorneranut Naalakkersuisunik siunnersuisartoq § 7 imm. 1 ilinniartitaaneranut inuussutissarsiutinillu siunnersuisarneq inatsit naapertorlugu.

suliarineqarneranut Kalaallit Nunaanni Aqutissiuussinermut Ataatsimiititaliaq² peqataatinneqassasoq. Kalaallit Nunaanni Aqutissiuussinermut Ataatsimiititaliamik suliniaqateqatigiiffittut Naalakkersuisunit itigartitsissutigineqavinniginnera naammagisimaarlu ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Siunnersuineramik periusissiap 2022-p naalernerani pissarsiarinissaa atuarnissaalu ataatsimiititaliamit qilanaarineqarpoq.

5. Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Siunnersuutip piviusunngortinneqarnissaanut aningaasatigut kingunerisassai siunnersuummi nalinginnaasumik oqaaseqaatini allaaserineqarput. Siunnersuutip §10 imm. 4-mi aningaasartuuteqartoqassasoq allassimasoqarpoq. Siunnersuisartuni 35-ni ilinniartinnut 15-inut siammarsimasuni 25-nik artorfeqartoqarpoq ilinniarnissamut inuussutissarsiutinullu ilinniarnernut siunnersuisarnissamut Naalakkersuisunit akuerisaasunik ilinniakkamik ilinniagaqarsimanngitsunik. 25-nik siunnersortinik ilinniartitsineq atuarfimmiiinnermut ullormusianut taartaasartut akissarsiaannut aningaasartuutit 875.000 aamma 1.125.000 kr. akornanniissapput. Aningaasartuutit ukiunut tallimanut siammarneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, siunnersortit 25-t tamarmik ataatsikkut ilinniartinneqartussaangimmata. Taamaalillunilu ukiumut 175.000-it 225.000-illu akornanni aningaasartuuteqartoqartussaalluni.

Maanna ilisimasat tunngavigalugit ataatsimiititaliaq allamik naliliissalluni pissutissaqarsorinngilaq. Ataatsimiititaliaq taamaalilluni tatigaa Naalakkersuisut sukumiisumik misissuisimassasut tamassumalu kingunerisaanik aningaasatigut allatigut kinguneqartitsisoqarnissaa pisussatut isiginagu. Siunnersuutaasorli ilimagisamit akerliusumik pisortanut aningaasartuuteqarnerunissamik kinguneqassagalarpat, aningaasartuutit taakku aningaasaliissutinit pioreersunit matussuserneqassapput, tamassumalu kingunerisaanik pilersaarutaasunik allanik tullerriaarinikkut allanngortitsisoqartariaqassalluni.

6. Ataatsimiititaliap inassuteqaataa

Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup siunnersuut akuersissutigineqassasoq inassutigaa.

² Kalaallit Nunaanni Aqutissiuussinermut ataatsimiititaliaq siunnersuisoqatigiiffiuvoq siunnersuisarnermut suliaqarnerup ineriartorneranut Naalakkersuisunik siunnersuisartog § 7 imm. 1 ilinniartitaanermut inuussutissarsiutinullu siunnersuisarneq inatsit naapertorlugu.

Taamatut oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnillutik matumuuna siunnersuut ataatsimiititaliap aappasaaniigassanngortippaa.

Sofia Geisler
Siulittaasoq

Doris Jakobsen Jensen
Siulittaasup tullia

Mariia Simonsen

Nivi Olsen

Mette Arqe-Hammeken